

ДЪРЖАВНО ОБРАЗОВАТЕЛНО ИЗИСКВАНЕ ЗА ВЪЗПИТАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА

1. Място и роля на възпитанието и обучението по Безопасност на движението по пътищата (БДП) в системата на общообразователната подготовка

Възпитанието и обучението по Безопасност на движението по пътищата е вид социално учене, при което водеща е ролята на практическите умения, на нравствените аспекти, формиращи се главно чрез подражаване, личен опит, целенасочено обучение, упражнения и тренировки и не може да се приравни към нито един от изучаваните учебни предмети в отделните групи на детска градина и в класовете на българското училище. Това възпитание и обучение трябва да се разглежда като неделима част от цялостното образование и възпитание на личността и да се извършва непрекъснато в учебни и извънкласни форми.

Възпитанието и обучението по Безопасност на движението по пътищата е концентрично като целите, учебното съдържание, формите и методите му са в зависимост от психофизиологическите особености на децата и учениците.

В основата на определяне на целите на възпитанието и обучението по Безопасност на движението по пътищата е залегнал статуса на детето и ученика, като последователно през годините той е:

- пешеходец с придружител;
- пешеходец, движещ се сам в съответното населено място и отиващ сам на училище;
- пътник в личното превозно средство на родителите;
- пътник в обществен транспорт;
- велосипедист в квартала;
- велосипедист в населеното място;
- обучаван за водач на моторно превозно средство.

Социалният и перманентен характер на възпитанието и обучението по Безопасност на движението по пътищата изисква организирането и провеждането му от ранна възраст на детето и е съпътстващо през цялото му развитие в системата на средното образование.

Образователната дейност по Безопасност на движението по пътищата е предназначена да изгради основите на техническата грамотност и компетентност на учениците като съществен елемент на тяхната обща култура.

Възпитателната дейност чрез изучаването на правилата по Безопасност на движението по пътищата представлява своеобразни стъпала за преминаване от процеса на възприемане, формиране, затвърдяване и надграждане на знания и умения към развиване и усъвършенстване на защитните механизми на децата и учениците като участници в съвременното пътно движение.

Дългосрочната роля на възпитанието и обучението по Безопасност на движението по пътищата е създаването на определен начин на мислене и изграждане на култура на бита и поведение на отделната личност, които осигуряват не само личната безопасност, но и сигурността на останалите участници в движението – опазване живота и здравето на гражданите.

2. Специфични цели на възпитанието и обучението по Безопасност на движението по пътищата, връзка и зависимост между знания и умения

Учебното съдържание е структурирано в глобални теми за всяка възрастова група на детската градина и за всеки клас на училището.

Чрез възпитанието и обучението по Безопасност на движението по пътищата в детската градина, децата формират общи представи за уличното движение и елементите на пътната среда, начални знания и умения за безопасно поведение и защита чрез запознаване с природата и обществото и навлизане в многообразния свят на техниката през призмата на опознаването на всекидневни дейности и средства, които присъстват в реалния живот на детето.

Чрез възпитанието и обучението по Безопасност на движението по пътищата в I-IV клас, учениците формират знания и умения за:

защита при самостоятелното преминаване (изминаване) на пътя от дома до училището и обратно като пешеходци или с обществен транспорт, като се акцентува на опасностите, които крие пътно-транспортната обстановка;

планиране на безопасното придвижване по маршрути.

Чрез възпитанието и обучението по Безопасност на движението по пътищата в V-VIII клас, учениците формират знания и умения за:

- защита при самостоятелното управление на велосипед по маршрути, като се съобразяват с изискванията за място, скорост, дистанция и интензивност на движението;
- етично поведение като участници в движението;
- вземане на решения при движение в условия на намалена и ограничена видимост;
- безопасно поведение по пътищата извън населените места;
- предвиждане на реакциите на водачите на ППС и последствията от тях;
- обясняване и анализиране на характерни нарушения;
- прогнозиране развитието на пътно-транспортна ситуация, на поведението на участниците в нея и на своето собствено поведение;
- отговорност и самоконтрол на поведението си на пътя.

Чрез учебния предмет Безопасност на движението по пътищата в IX-XII клас, учениците формират знания и умения за:

- разкриване и анализиране на причинно-следствени връзки между основните фактори за осигуряване на безопасността – “Човек – пътно превозно средство – път”, както и различни ситуации от гледна точка на нормативни документи;
- оценяване на поведението (своето и на другите участниците) при движението по пътищата, неговите последствия от гледна точка на безопасността и наказателната отговорност;
- самостоятелното управление на превозни средства от категории М, А1, А, В1, В.

Етап: Предучилищно възпитание и подготовка

Ядра на учебно съдържание	Знания, умения, отношение (в края на детската градина)
	В резултат от възпитанието и обучението си по Безопасност на движението по пътищата детето:
Нашата улица	Разпознава, наименува и изброява основните понятия улица и нейните елементи. Знае да се движи по тротоар по време на разходка. Наименува и изброява опасните и безопасните места за игра.
Улично движение	Разпознава кой къде се движи. Възприема и анализира информация от светлинни и звукови сигнали. Умее да се ориентира в пространството. Знае къде е опасно за движение и защо. Разбира кога и къде не трябва да се движи само. Възпроизвежда след учителя основните правила за безопасно движение. Изброява опасните места на улицата.
Аз и другите на пътя	Разпознава, наименува, изброява и изговаря другите участници в движението. Изброява какво и защо не трябва да върши сам на улицата. Разпознава зрително и слухово и наименува превозните средства. Прави вербален разказ на пътна ситуация по картина или серия от картини. Демонстрира основните правила за безопасно поведение като пешеходец.